

Trener Metody Ortografitti. Praca z uczniem z trudnościami w nauce czytania i pisania w klasach IV-VI

MODUŁ DODATKOWY

+ ZAŁĄCZNIK 3. Organizacja pracy ucznia w domu, czyli jak rodzic może wspierać swoje dziecko (wykorzystanie programów Metody Ortografitti)

Autorka: Anna Zych

Jak już wspominaliśmy, praca ucznia z dysleksją wymaga szczególnej systematyczności, większej liczby powtórzeń tego samego materiału w różny sposób oraz dbałości w zapisywaniu (z poświęceniem większej ilości czasu). Uczeń z trudnościami w poprawnej pisowni nie jest w stanie samodzielnie skorygować wszystkich swoich błędów, nawet przy pomocy słownika. Konieczne jest wsparcie osoby piszącej ortograficznie, czyli rodzica lub innego dorosłego. Najlepiej, gdy dorosły zapisuje ołówkiem w danej linijce tekstu, ile jest błędów, a dziecko samodzielnie je wyszukuje ze słownikiem. Nie jest dobrze, kiedy zaznaczamy błędy na czerwono, gdyż utrwała się wtedy błędny wzór zapisanego słowa. W razie trudności z opanowaniem materiału z lekcji wskazane jest uczenie się poprzez kolorowanie, podkreślanie, zaznaczanie itp. Pomocna jest też wskazówka dorosłego na początku pracy: bezpośredni zwrot do dziecka „na co będziesz zwracał uwagę podczas czytania danego tekstu?”, a także wspólne głośne czytanie tematów, pytań pod tekstem, zaznaczanie odpowiednich fragmentów w tekście. Praca ucznia z dysleksją w domu nie odbiega zatem zasadniczo od pracy ucznia bez dysfunkcji pod względem metod, a jedynie wymaga więcej czasu i staranności, a także kilkunastominutowych przerw, które można wykorzystać, np. na ruch.

Jednak codzienny wysiłek ucznia z dysleksją powinien przebiegać dwutorowo: pierwsza część to przygotowanie do lekcji bieżących, a druga to praca nad sobą, dodatkowe ćwiczenia mające na celu usprawnienie zaburzonych funkcji poznawczych, czyli nasza mała wojna z dysleksją. Wojujemy nie tylko za pomocą ćwiczeń, które zalecił terapeuta lub pedagog, możemy do tego użyć również gier i zabaw oraz odpowiednich programów komputerowych.

Oto kilka przykładowych wskazówek, których możemy udzielić rodzicom w kwestii pomocy w nauce uczniowi nie tylko ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu.

Rodzic pomaga dziecku w procesie uczenia się, podpowiadając kolejne kroki, początkowo uczestniczy we wszystkim, potem stopniowo zostawia coraz więcej samodzielności dziecku.

Krok I:

Przygotuj odpowiednie miejsce pracy. Duży stół, wygodne biurko, wyeliminowanie zbędnych bodźców, takich jak włączony telewizor, komputer z wyświetlonym portalem społecznościowym czy hałas. Zadbaj o dobre oświetlenie, zegar, kalendarz z planem lekcji.

Krok II:

Wypakuj plecak, ułóż zeszyty i książki według dzisiejszego planu lekcji.

Krok III:

Weź podręcznik i zeszyt pierwszej lekcji (np. historia). Przeczytaj głośno, co zapisałeś/zapisałaś w zeszycie (temat, notatka, punkty, treść pracy domowej). Odszukaj odpowiedni rozdział w podręczniku. Przeczytaj ten rozdział, zaznaczając w tekście najważniejsze informacje (markerem, ołówkiem). Unikaj zaznaczania całych zdań, skup się na pojęciach, datach, nazwiskach itp.

Krok IV:

Skonstruuj tzw. mapę myśli. Na środku kartki A4 zapisz temat, otocz go pętlą. Kartka stanowi tło, powinna być kolorowa. Używaj wielkich liter, są łatwiejsze do zapamiętania, przechowywane podobnie jak obrazy. Rysuj od środka strzałkę do miejsca, w którym zapiszesz pierwszą informację wcześniej podkreśloną w książce. Pisz skrótowo, same pojęcia, unikaj czasowników. Postępuj tak z kolejnymi informacjami, zapisując kolejne pola kartki. Kolory pomogą ci w zapamiętaniu, pomocne są też pogrubienia i podkreślenia. Wiedz, że obrazki i rysunki przekazują więcej informacji niż słowa. W ten sposób umieszczaj najważniejsze informacje związane z tematem lekcji.

Krok V:

Weź podręcznik i zeszyt od języka obcego. Przeczytaj głośno, co zapisałeś/zapisałaś w zeszycie (temat, notatka, punkty, treść pracy domowej). Podkreśl kolorowym markerem najważniejsze informacje zapisane na lekcji. Przeczytaj rozdział w książce, zaznaczając w tekście najważniejsze informacje gramatyczne, kluczowe słowa. Spróbuj odpowiedzieć na pytania do tekstów podane w podręczniku. Możesz stworzyć z języka obcego spis poznanych na lekcji słówek. Wypisz je z podręcznika starannie, pokoloruj, przeczytaj kilkakrotnie, wywieś na tablicy korkowej (nad biurkiem, łóżkiem lub w innym widocznym miejscu) i czytaj codziennie po kilka razy. Gdy po kilku dniach opanujesz pisownię, zdejmij listę słówek i wywieś nową, a starą zarchiwizuj w papierowej teczce. Zajrzysz tam przed klasówką.

Krok VI:

Jeśli wszystkie dzisiejsze lekcje odrobiłeś/odrobiłaś, odłóż do szafki te podręczniki i zeszyty, których jutro nie będziesz używać, a wyjmij te, które będą potrzebne. Zajrzyj jeszcze do tych zeszytów, w których pracowałeś/pracowałaś kilka dni temu, bezpośrednio tego dnia, kiedy była lekcja. Przeczytaj temat, wszystko, co wcześniej zapisałeś/zapisałaś, spakuj potrzebne rzeczy do plecaka.

Podczas pracy z dzieckiem rodzice powinni trzymać się określonych zasad:

- staraj się zainteresować dziecko tym, czego ma się nauczyć,
- uczenie dobrze jest organizować metodą „małych kroków” (nie za dużo naraz),
- korzystne jest ułatwianie dziecku tworzenia struktur informacyjnych, „szufladek” pamięci (pomocne w tym będą wszelkie mnemotechniki),
- ważne jest stałe kontrolowanie, czy dziecko wykonało dokładnie i poprawnie wszelkie polecenia,
- pamiętaj: „raz” nigdy nie wystarcza (powtarzajcie, ćwiczcie, utrwalajcie),
- wytwórz u dziecka poczucie odpowiedzialności za wykonaną pracę przez wykształcenie nawyku jej kontrolowania i poprawiania, zanim odda tobie do sprawdzenia,
- umów się z dzieckiem na gratyfikację, stosuj dużą liczbę wzmocnień (mogą to być pochwały, nagrody rzeczowe lub miłe, rodzinne wydarzenia),

- pamiętaj, że najskuteczniejsze jest uczenie polisensoryczne (wielozmysłowe), które pozwala łączyć informacje wszystkimi kanałami (drogami) zmysłowymi zaangażowanymi w uczenie się, czyli:
 - informacje wizualne – kanałem wizualnym (oczy),
 - informacje słuchowe – kanałem słuchowym (uszy),
 - informacje dotykowe – kanałem dotykowym (ręce, narząd mowy),
 - informacje kinestetyczne – narząd mowy, ręka podczas pisania, ruchy gałek ocznych podczas czytania.

Bardzo ważne jest, by dziecko było świadome okoliczności, które zapewniają mu skuteczne uczenie się. I nie chodzi o to, aby je sobie tylko uświadomiło, ale również poeksperymentowało i spróbowało innych wariantów.

Drugi tor postępowania powinien obejmować dodatkowe ćwiczenia. Często rodzice pytają o gotowe pomoce do pracy czy metodyczne wskazówki. Godną polecenia jest metoda Ortograffiti, która jest zgodna z rozporządzeniem MEN o pomocy psychologiczno-pedagogicznej i w pełni dostosowana do polskiego systemu edukacyjnego, odpowiada jego wymaganiom formalno-prawnym oraz praktycznym.

Metoda Ortograffiti jest zalecana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej do indywidualizacji pracy z uczniami ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, zarówno do pracy w szkole, jak i w domu. Konsultowana jest przez prof. Martę Bogdanowicz – wybitny autorytet w dziedzinie dysleksji, rekomendowana przez Polskie Towarzystwo Dysleksji.

Zaletą jest jej **dostępność** (każdy może pracować z gotowymi i powszechnie dostępnymi w księgarniach tradycyjnych i internetowych zeszytami z serii Ortograffiti) oraz uniwersalność. Program Ortograffiti rodzice mogą z powodzeniem stosować na każdym etapie edukacyjnym.

Ortograffiti z Bratkiem to innowacyjny model postępowania terapeutycznego autorstwa Małgorzaty Rożyńskiej i Izabeli Mańkowskiej proponowany na etap edukacji wczesnoszkolnej, czyli dla uczniów klas I–III. Warto zachęcać rodziców do korzystania w domu z zalecanych w Ortograffiti z Bratkiem ćwiczeń i rozwiązań, takich jak masażyki rąk przed każdym pisaniem, ćwiczenia rozwijające sprawność narządów mowy, gry stolikowe dla wspólnego bycia razem itp., czytanie lub słuchanie bajek terapeutycznych w domu dla utrwalania ich treści emocjonalnych, społecznych oraz związanych z opracowywanym materiałem programowym, kolorowanie głównej ilustracji do bajki.

Na kolejny etap edukacyjny przeznaczony jest komplet Ortograffiti dla klas IV–VI, obejmujący:

- zestaw Ortograffiti „Czytam, rozumiem, piszę” złożony z serii ośmiu zeszytów ćwiczeń na dwóch poziomach trudności. Oprócz stymulowania funkcji poznawczych ważnych w nauce czytania i pisania koncentruje się na przypomnieniu i utrwaleniu zasad ortograficznych, kształceniu i sprawdzeniu umiejętności czytania ze zrozumieniem oraz rozwijaniu form wypowiedzi pisemnej i ustnej;
- zestaw Ortograffiti „Matematyka bez trudności dla klas IV–VI” składający się z dwóch zeszytów. Pierwszy z nich zawiera ćwiczenia w zakresie czterech podstawowych działań: dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia na liczbach naturalnych, a drugi – ćwiczenia na ułamkach dziesiętnych i zwykłych;
- zestaw Ortograffiti „Od dysgrafii do kaligrafii dla klas IV–VI” złożony z dwóch zeszytów, a każdy podzielony na czternaście bloków utworzonych według podobieństwa konstrukcyjnego liter.

Na III etap edukacyjny uczniom ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (dysleksja, dysortografia, dysgrafia) polecana jest seria składająca się z jedenastu zeszytów ćwiczeń. Osiem z nich poświęcono ćwiczeniu pisowni, dwa czytaniu ze zrozumieniem, do dwu ostatnich dołączono płyty CD z dźwiękami do ćwiczeń słuchowych. Ćwiczenia w każdym zeszycie ułożono według porządku zgodnego z utrwalaniem określonych zasad ortograficznych. Ma on również wdrażać ucznia do samodyscypliny i samooceny. Uczeń sam może dokonać wyboru, z którego zeszytu będzie korzystał – każdy z nich stanowi bowiem niezależną zamkniętą jednostkę. Można realizować materiał w kolejności lub wybrać tylko te zeszyty, które zawierają zasady ortograficzne sprawiające najwięcej trudności.

Program Ortograffiti jest **skuteczny** dzięki swej wielofunkcyjności, czyli połączeniu w spójną całość wielu różnych elementów. Realizowany jest poprzez:

- *systematyczne i wielokrotne powtarzanie danej czynności według określonego schematu,*
- *stosowanie ćwiczeń jednocześnie rozwijających funkcje wzrokowo-przestrzenne, słuchowo-językowe, dotykowo-kinestetyczne i motoryczne, KURS TRENER METODY ORTOGRAFFITI. Praca z uczniem z trudnościami w nauce czytania i pisania Praca z uczniem z trudnościami w uczeniu się matematyki 24*
- *angażowanie w procesie uczenia wzroku, słuchu, dotyku, smaku i węchu¹².*

Dodatkowo Metoda Ortograffiti zakłada bezpośrednie wsparcie dla rodziców, którzy poszukują konkretnych wskazówek, jak wspomagać swoje dziecko w pokonywaniu „potwora” zwanego dysleksją.

Pomysły na ciekawe sposoby wspierania dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu można znaleźć również w środowisku lokalnym. Jest wiele programów, które funkcjonują w szkołach. Jednym z nich jest projekt Szkoły Przyjaznej Uczniom z Dysleksją organizowany przez Polskie Towarzystwo Dysleksji.

Na koniec, zamiast podsumowania, kilka słów bezpośrednio do Rodziców.

Rodzicu!

Diagnoza dysleksji (w opinii psychologiczno-pedagogicznej nazwana dysleksją rozwojową lub specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu) nie oznacza końca świata dla Twojego dziecka. W praktyce oznacza to, że dziecko może mieć trudności w uczeniu się, czyli zdobywaniu wiedzy w szkole.

To tylko czas nauki szkolnej! Nie oznacza, że Twoje dziecko będzie miało zmarnowane życie, że nie osiągnie szczęścia czy źle skończy. Dorośli ludzie z dysleksją osiągają w życiu takie same sukcesy, jak inni, kończą studia, pracują na dobrych stanowiskach. Od czasu, kiedy diagnozowano pierwsze przypadki dysleksji, minęło kilkadziesiąt lat.

Żeby Twoje dziecko mogło naprawdę się czegoś nauczyć, potrzebuje przewodnika i powtórek. Najprostszym sposobem na budowanie ciekawości świata jest poznawanie go. Nie można się interesować czymś, czego istnienia się nie podejrzewa. Rodzice kreują zainteresowania swoich dzieci przez to, z czym je zapoznają

Anna Zych